

РЕДКІН Олександр¹, ЧАЙКІНА Аліна¹, ЧАЙКІНА Наталія²

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПРИРОДООХОРОННОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ І БУДІВНИЦТВОМ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

¹Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
36011, м. Полтава, проспект Першотравневий, 24

²Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
36000, м. Полтава, вулиця Остроградського, 2
redkinaleksandr@ukr.net

Анотація. *Визначено сутність екологічних проблем і матеріальних втрат національної економіки в наслідок військових дій росії проти нашої країни. Встановлено роль будівництва як основного механізму відновлення України. Розроблено алгоритм і рекомендації застосування світових стандартів господарювання, стратегічного та проектного менеджменту для ефективної реалізації процесів сталого розвитку держави.*

Війна, розв'язана росією проти нашої країни, привела не тільки до великих людських втрат, руйнування тисяч об'єктів, а й обумовила безліч негативних екологічних наслідків для України і світу, таких як:

1. Виникнення ядерного тероризму і загрози радіоактивного забруднення.
2. Знищення житла, промислових та інших будівель і споруд, поява пожеж під час горіння цих та небезпечних нафтогазових, хімічних, ядерних об'єктів, лісів та сільськогосподарських угідь, що веде до забруднення повітря, пошкодження флори і фауни, водного середовища, а також наявності загрози життю та здоров'ю населення.
3. Виникнення негативних наслідків бойових дій і пожеж, коли різні об'єкти та умови існування людей, флори і фауни стають не придатними для живого світу.
4. Руйнування під час війни заповідних та інших природоохоронних зон й об'єктів, що веде до їх занепаду і знищення. Також задається шкода тваринному світу, відбуваються інші негативні явища в сфері екології та життєдіяльності людей.

За оцінками фахівців ще до початку військових дій для відновлення України до середньоєвропейського рівня сталого розвитку було потрібно 3,8-4,0 трлн. дол. США, в тому числі в сфері капітального будівництва та природоохоронної діяльності – 1,8-2,0 трлн. дол. За півроку війни Україні вже завдано збитків на 600-900 млрд. дол., основна частина яких буде відновлюватися за рахунок будівництва нових, реконструкції, капітального ремонту та модернізації існуючих об'єктів. При цьому паралельно з будівництвом необхідно здійснювати розв'язання природоохоронних завдань. Їх вартість може становити 13-18% і більше від обсягу загальних капіталовкладень для відновлення України. Цей процес не тільки складний і витратний, а й досить тривалий.

Успішну реалізацію даного процесу можливо забезпечити спираючись на світові стандарти господарювання і сталого розвитку, в тому числі за рахунок використання стратегічного та проектного менеджменту, який є основою управління ефективним розвитком і діяльністю передових країн та компаній світу. Такий менеджмент за останні десятиліття став найбільш ефективним, системним і високоякісним механізмом планування, організації та управління будь-якими унікальними бізнес-процесами (програмами і проектами), що постійно розвивається і поширюється в усьому світі. Для формування й функціонування дієвого механізму відновлення України та управління розвитком національного господарства, всіх сфер життєдіяльності кожної людини і всього суспільства, крім вирішення інвестиційно-економічних, екологічних та техніко-технологічних питань, також необхідно:

1. Організувати сучасну систему і процеси управління на загальнодержавному, галузевому, регіональному, корпоративному і проектному рівнях їх застосування.

2. Забезпечити розвиток в органах влади, місцевого самоврядування та корпоративного менеджменту нових знань і професійних навичок щодо функціонування сучасних механізмів розробки та реалізації «під ключ» відповідних планів і програмно-проектних заходів із використанням стратегічного, мультипроектного та проектного управління розвитком національного господарства, капітального будівництва, природоохоронних об'єктів та різних сфер життєдіяльності суспільства. При цьому всі загальнонаціональні, регіональні, галузеві та інші стратегії, програми і проекти повинні розроблятися синхронно та узгоджено.

Ключовими кроками формування та успішного функціонування механізму відновлення України мають бути:

1. Формування, законодавче закріплення і чітке виконання в повному обсязі Національної стратегії і Програми соціально-економічного, екологічного та іншого відновлення України (її регіонів, галузей господарювання і сфер життєдіяльності).

2. Створення та використання нових механізмів їх узгодження та розв'язання на основі світових стандартів господарювання й ефективного використання стратегічного і проектного менеджменту, залучення необхідних інвестиційних ресурсів.

3. Перехід усіх рівнів управління на методологію стратегічного програмно-цільового і проектного управління, основними елементами якого є: визначення суспільних та інших проблем, потреб й інтересів; прогнозування та планування; ієрархічне визначення стратегічних, тактичних і поточних цілей та завдань; забезпечення соціальної та екологічної орієнтації економіки і процесів відновлення; розроблення, законодавче закріплення і втілення не тільки нової концепції стратегії і програми сталого розвитку України, її господарства, регіонів та різних об'єктів, а й відповідних програм і проектів їх реалізації «під ключ»; перехід на світові стандарти господарювання, ведення бізнесу й інвестиційної діяльності, стратегічного і проектного управління, в тому числі в сфері будівництва та природоохоронної діяльності.

4. Забезпечення ефективної, якісної, узгодженої та вчасної реалізації всіх стратегій, планів, програм і проектів із використанням останніх досягнень науки, техніки, високих технологій, вітчизняного та світового досвіду.

Розглядаючи конкретні програми і проекти в сфері будівництва та природоохоронної діяльності для відновлення окремих об'єктів в Україні, процеси їх розробки, реалізації та організації управління мають охоплювати: формування ідеї та концепції програми чи проекту; їх техніко-економічне та екологічне обґрунтування, експертизу; планування управлінської діяльності; розроблення предметної сфери програми чи проекту, їх кошторису, бюджету, фінансових планів, проведення експертизи і затвердження; підбір організаційних структур із їх управління, основних виконавців на конкурсних засадах; контрактна та інформаційно-комунікаційна діяльність; організація програмно-проектних перетворень, включаючи закупівлі та постачання ресурсів, трансфер високих і критичних технологій; організація і координація діяльності команди та учасників програми (проекту); здійснення контролінгу, регулювання та внесення змін; організація ефективного завершення ключових етапів і цільових проектів, перехід у нову фазу розвитку; максимальне урахування «людського фактору», стандартів професійної діяльності й управління програмою чи проектом, їх результатами; комплексне оцінювання ефективності.

Як висновок, можна визначити, що розроблені на основі світового та вітчизняного досвіду система і процеси стратегічного та проектного управління відновленням України з використанням сучасних механізмів будівництва й розвитку природоохоронної діяльності, мають забезпечити більш високі темпи, якість, економічну, екологічну та енергетично-ресурсну ефективність прогресу всіх регіонів і сфер життєдіяльності нашої країни.